

PRAKTISK INFORMASJON RUTINER OG HVERDAGSSITUASJONER

” Det jeg hører glemmer jeg, det jeg ser husker jeg, det jeg gjør forstår jeg ”

”Det jeg kan utføre i en samarbeidssituasjon i dag, kan jeg utføre selvstendig i morgen”

KNÆRTEN FAMILIEBARNEHAGE

**Tlf: Styrer Rachel Stranden 92618442 Avd2:
93843674**

PRAKTISK INFORMASJON

DAGSRYTME

07.30	Barnehagen åpner
08.00 - 08.30	Frokost
08.30 - 11.00	Aktivitet, frilek, inne/ ute, nødvendige bleieskift
11.00 - 11.15	Samling
11.15 - 12.00	Lunsj (matpakke.) (Barnehagen lager varm mat fredagene)
12.00 - 14/14.30	Bleieskift, hvilestund
14/14.30 - 15.00	Ettermiddagsmåltid (frukt / yoghurt)
15.15 - 16.20	Rolig aktivitet inne/ ute etter årstid
16.20 - 16.30	Store og små rydder
16.30	Barnehagen stenger, og alle må være hentet

TILVENNING

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barna kan få en trygg og god start i barnehagen. Se «Oslostandard for tilvenning i barnehagen». Se også eget skriv om tilvenning.

Våre tiltak

- Barnehagen arrangerer besøksdager før sommeren for nye barn og barn som skal begynne på ny avdeling
- Barna får en tilknytningsperson ved oppstart i barnehagen eller oppstart på ny avdeling og alle foreldre får oppstartsamtale innen 1 mnd etter oppstart
- Dagene i august og september settes av til tilvenning- og bli-kjent-dager og personalet ivaretar alle barns individuelle behov for trygghet og omsorg
- Nye foreldre tar med bilder til barnas hus ved oppstart med bilder fra barnets viktige nære personer

RUTINER OG HVERDAGSSITUASJONER

Barna kommer

Vi legger vekt på at alle skal føle seg velkomne, og at foreldre kjenner seg trygge på at barna har det godt hos oss. Viktig informasjon utveksles.

Frilek

Er i utgangspunktet lek som barna velger selv, men barn i denne alderen trenger aktiv deltagelse av oss voksne for å komme i gang og unngå konflikter. Vår rolle er å stille opp på barnas premisser. Vi må gi rom og plass å bidra med variert lekemateriell.

Samlingstund

Er med på å skape fellesskapsfølelse, lærer å dele, vente på tur. Vi har samlingsstund hver dag med kalender, værmelding, navne/vennesang, musikk aktiviteter, rim og regler og lesing av Bøker. Begrepsinnlæring, formidling av litteratur/kultur, en rolig stund før hvilestund (. Noen sanger går igjen gjennom året andre knyttet til det aktuelle temaet vi jobber med eller etter barnas ønsker

Måltidene

Under måltidene vil vi ha en mest mulig rolig og avslappet atmosfære. Barna skal kunne spise i fred og ro, og vi bruker tiden til småprat og hygge. Barna lærer å vente på tur, ytre ønske om det de vil ha, og øver selvstendighet. Vi har varm mat 1 gang i uken.

Soving

Barn i denne alderen trenger et pusterom i løpet av barnehagedagen, og det er viktig for trivsel, humør og en god utvikling at alle får denne søvnen / hvilen midt på dagen. Barnehagen er en læringsarena og ikke en oppbevaring og vi trenger barn som har nok energi til å delta. Hvilen hjelper også barna å sortere tanker og opplevelser og inntrykk. Må vi bruke 30/40 min for å få barnet våkent igjen og klar til å fungere er dette gjerne ett tegn på at de trenger søvnen, derfor vi anbefaler 30 min om de i det hele tatt skal sove. Hvordan barnet fungerer hjemme er ikke ensbetydende med hvordan det fungerer i barnehagen. Vi samarbeider så godt det lar seg gjøre med foreldre vedrørende dette, samtidig setter vi barnets og barnegruppas behov for en velfungerende barnehverdag. Hos oss sover de enten på madrass eller ute i vogn rett utenfor vinduet med godt oppsyn- Seler, myggnetting og varme nok poser må være på plass😊

Rydding

Lekene i barnehagen har fast plass, og barna hjelper til å rydde tingene på plass. Vi har felles ryddetid før vi går ut, før måltidene og før vi går inn.

Avslutning på dagen

Etter ettermiddagsmaten går barnehagedagen mot slutten. Vi legger opp til en rolig avslutning på dagen, med bøker, puslespill eller musikk. På godværsdager går vi ut en tur. Foreldre må være i barnehagen i god tid før stengt, slik at det blir god tid til påkledning og nødvendig utveksling av informasjon.

PRAKTISK INFORMASJON:

Oppslagstavla

Henger ved utgangsdøren i gangen. Ta en titt, her henger månedsplan og annen viktig informasjon til foreldrene!

Klær og utstyr

Alle barna må ha hensiktsmessige klær tilpasset værforholdene. Vi er ute i all slags vær, og barna må ha utstyr som gir god bevegelse og holder dem varme og tørre. Alle må ha minst et sett skiftetøy liggende. Vi henger skittent tøy i pose på garderobeplassen- ta da med rent tøy dagen etter. Ytterklær sendes hjem til vask etter behov, ofte på fredager. Sengetøy blir vasket her siste fredag i mnd. Eller etter behov.

Alle personlige eiendeler som klær, sko og matbokser mm. må navnes. Dette minsker risikoen for at noe blir borte, og gjør det lettere for oss med påkledning etc.

Syke barn

Se eget skriv om dette emnet. Barn som går i barnehagen må være friske nok til å følge barnehagens rutiner, dette innebærer også utelek. Barna skal ha en feberfri dag hjemme før det begynner i barnehagen igjen etter sykdom. Barn med diarè/oppkast må være symptomfrie i 48 timer før de kommer tilbake i barnehagen., da dette er meget smittsomt. De må ha begynt å spise igjen og holde på maten. Vi ringer dere og gjør avtale om henting dersom barnet blir sykt hos oss eller virker ute av form en dag. Husk å gi oss beskjed dersom barnet må være hjemme en dag.

Kjernetid

Barnehagen har kjernetid mellom kl. 9.30 og 14.30, På turdager 9.00-14.30. Dersom dere leverer barnet senere eller henter tidligere en dag, vil vi ha beskjed. Vi skal ha beskjed dersom noen andre skal hente barnet en dag, eller dersom barnet skal ha fri fra barnehagen. Barnet vil ikke bli utlevert til andre uten at personalet har fått beskjed.

Fødselsdager

Vi markerer barnas fødselsdag i barnehagen. Barnet får krone på hodet, og selvfølgelig synger vi bursdagssangen! Foreldrene har med noe godt vi kan kose oss med. Dere bestemmer om det er mat/kake/frukt eller annet dere ønsker å servere. Fokuset er på barnet!

Dersom dagen faller på en dag barnehagen er stengt, vil vi markere dagen på forhånd. Gjør avtale med oss dersom dere ønsker det annerledes.

VARMEMÅLTIDER:

Vi kommer til å lage varm måltid minst 1 gang i uken dette kommer å skje på fredager så langt det er mulig

Mat i barnehagen:

Mandag: Frokost: Grøt, matpakke lunsj, frukt og eventuelt litt matpakke til siste måltid

Tirsdag: Frokost: Grøt, matpakke lunsj, frukt og eventuelt litt matpakke til siste måltid

Onsdag: Frokost: Grøt, matpakke lunsj, frukt og eventuelt litt matpakke til siste måltid

Torsdag: Frokost: Matpakke, Yoghurt og musli til lunsj, frukt og eventuelt litt matpakke til siste måltid

Fredag: Frokost: Matpakke, Varmmat(middag) til lunsj, frukt og eventuelt litt matpakke til siste måltid

Melk serveres til frokost, ellers serverer vi vann. (Brød,. Knekkebrød og lignende istedenfor grøt enkelte dager for variasjon har vi også)

Turdag

En dag i ukahar vi turdag. En gang i mnd. er vi på lengre turer med Trollungene familiebarnehage. Målet med turdagen er å bli kjent med nærmiljøet og oppleve noe annet enn til daglig. Dersom barnet trenger noe spesielt utstyr eller må møte opp innen en bestemt tid, får dere beskjed på forhånd. Ved lengre turer og utflukter kan barnas sovetid bli noe forskjøvet.

Foreldre legger frem det de ønsker barna skal ha på seg.

Kontaktperson

Hvert barn har en fast kontaktperson i barnehagen. Denne følger opp barnet, og er bindeleddet mellom barn, foreldre og barnehage. Men alle voksne har ansvar for alle barna. Mest i startfasen vi vektlegger dette.

Samarbeid med Trollungene familiebarnehage

Knærten familiebarnehage har også dette barnehageåret inngått samarbeid med Trollungene familiebarnehage. For personalet innebærer dette et større faglig og sosialt nettverk og diskusjonforum. Barnehagene vil besøke hverandre, og barna vil bli kjent med hverandre gjennom turer, utflukter, aktivitetsdager og fellesarrangementer.

Samarbeidsutvalget er SAMARBEIDSUTVALGET/ SU. (Representanter velges på foreldremøte hvert år)

Barnehagen har et samarbeidsutvalg (SU)

SU godkjenner barnehagens årsplan og skal uttale seg i saker som har stor betydning for barnehagen. Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

Su er også dugnadsansvarlig

Ansvar for: dugnadslistar blir distribuert og hengt opp i avdelingen, og at alle påtar seg og utfører en oppgave

SU engasjerer seg i foreldrestyrte aktiviteter som for eksempel sommerfest

I Knærten barnehage benytter vi oss av følgende samarbeidspartnere:

- Pedagogisk psykologisk tjeneste
- Barnevernet
- Helsestasjon

DOKUMENTASJON

Barnehagen har månedsplan som deles ut til foreldrene hver måned. resymé over hva vi har gjort mnd. før med bilder fra turer, andre siden er hva vi har tenkt å gjøre mnd. som kommer. Vi har fokus på et gitt tema hver måned og tilpasser aktivitetene, sangene, bøkene etc.

Vi skriver dagsrapport når vi har vært på tur. Denne blir hengt på tavlen i gangen eller sendt på mail. Det samme blir også mnd. planen og annet viktig informasjon.

Hvert enkelt barn får en perm i barnehagen, som tegninger ol. de lager blir samlet i. Denne permen får barnet med seg når det slutter. Noe av produktene blir også brukt til å pynte opp i barnehagen..

VURDERING

Hvert år svarer foreldre/foresatte på en brukerundersøkelse om kvaliteten i barnehagen. Denne brukerundersøkelsen blir sendt til foreldrene fra bydelen. Resultatene fra denne undersøkelsen blir gitt til hver barnehage, og blir nøye gjennomgått. Den blir diskutert på personalmøter, og barnehagen setter opp tiltak for å øke kvaliteten på de punktene med lavest score.

Dette blir videre presentert for foreldrene/foresatte på foreldremøte på høsten, det er også mulig for foreldre/foresatte å komme med innspill når det gjelder resultatene på brukerundersøkelsen.

Årsoversikt over dager barnehagen er stengt - 2026

Årsoversikt over dager barnehagen er stengt

April: 30.04 .26 Påskeferie t.o.m 06.04.26

Mai: 15.05- inneklemt dag og stengt

Juni: 29.06.26 og 30.26 Planleggingsdag

Juli: 01.07.26- 31.07.26 Sommerferie

Oktober :30.10.26- planleggingsdag(ansatte på kurs)

Desember: Planleggingsdag 21.12 og 22.12

juleferie 23.12.26 t.o.m 01.01.27

04.01.27- Planleggingsdag

Første barnehagedag etter nyttår er 05.01.27

Emne/opplegg ut fra barnehagens innhold: (forberedelse- gjennomføring og bearbeidelse er viktig i vårt arbeid med barna, slik at de får en god forståelse av det vi holder på med 😊)

MÅNED	TEMA	MÅL	METODE

Januar	Vinter Snø og is Brannøvelse	Lære om vinteren, gi varierte erfaringer og opplevelser med utgangspunkt i årstider	Ake, lage snømann/ snøengler, rim, regler og sanger. Lese om Eldar og Vanja. Vi prøver brannalarmen
Februar	Dans, bevegelse og musikk	Utfolde seg til musikk og rytmer, bli kjent med enkle rytmeinstrumenter. Musikk som inspirasjon til glede og rekreasjon, en uttrykksform	. Bevegelsessanger, rytmeinstrumenter, danse. Lytte og slappe av til musikk. sanger, fortellinger, dramatisering av sanger.

Mars	Farger Karneval Fastelavn Husdyr Påskeferie Påskeforberedelser	Moro med utkleddning, lære om fargene, bli kjent med karnevalstradisjonen og fastelavn Lære navn og litt om de vanligste husdyrene våre. Snakke om påske og tradisjoner knyttet til høytiden.	Bake fastelavnsboller og lage fastelavnsris. Formingsaktiviteter, sang, karnevalsfeiring Se på bilder, øve på dyrelyder, synge sanger om dyr, besøke bondegård. Ha påskefrokost, lage enkel påskepynt, sanger og fortellinger
April	Våren/blomster	Naturen forandrer seg - se og lære om hva som skjer når snøen blir borte. Utvikle fantasi og skaperevne	Turer, så karse og blomsterfrø. Lære hva de forskjellige vårblostmene heter. Lese, fortelle og dramatisere ved hjelp av flanellograf og bordteater.La barna selv få spille roller.

Mai	17. mai Tall/ Former/ Størrelser Likheter/ulikheter Hvor bor vi	Lære og ivareta tradisjoner rundt nasjonaldagen Oppleve gleden over å utforske og leke med tall og former, størrelse og likheter/ulikheter Vise barna at vi bor i forskjellige hus.	Formingsaktiviteter, sang, 17.maifest i barnehagen. Personalet må være lyttende, oppmerksomme, resonnere og undre seg sammen med barna. Vi kommer til å bruke bl.a spill, klosser, tellemateriell og ulike former. Ta bilde av barna ved husene og Snakke om hvordan vi bor.
Juni	Sommer Blomster Fysikk, aktivitet og helse	Lære om årstiden, gi varierte opplevelser og erfaringer. Lære navn på de vanligste blomstene.. Utvikle motoriske ferdigheter. Lage en hyggelig avslutning på barnehageåret	Turer, plukke blomster, synge sanger. Hinderløype, ballspill, Grovmotoriske aktiviteter. Sommerfest med foreldre og søsken

MÅNED	TEMA	MÅL	METODE
August	Tilvenning Bli kjent Kroppen min	Bli kjent med hverandre, skape en positiv atmosfære i trygge rammer. Lære navn på og bruke forskjellige kroppsdelar	Ved innlæring av rutiner, måltid, samlingsstund, navnesanger og bevegelsesleker
September	Høsten Frukt	Lære om høsten, frukt, bær, og forandringer i naturen.	Oppleve, snakke om og erfare endringer i naturen. Plukke og smake
	Bær Følelser Brannvern	Bli litt kjent med de ulike følelsene våre.	frukt og bær, lære hva de forskjellige heter og hvor de vokser. Lage eplekake, eple/pæretrykk, blåbærsyltetøy Snakke om de ulike følelsene vi har, se på bilder og lese bøker. Lese om Eldar og Vanja
Oktober	farger Skogen om høsten Skogsdyr Grønnsaker Språk, tekst,komunikasjon	Se og snakke om forandringer i naturen. Lære navn og litt om de mest kjente skogsdyrene. Lære om de forskjellige grønnsakene. Bli sett, anerkjent for sine ønsker. Barna lærer å lytte til Hverandre. Medbestemmelsesrett og få en positiv selvfølelse.	Plukke blader, lage høstbilde Gå tur i skogen, sanger og samtaler om skogsdyr, Lære navn på de forskjellige grønnsakene og hvor de vokser. Kjøpe grønnsaker og lage grønnsakssuppe. Brukes i hverdagslig aktiviteter. Bruk av ulike språkmateriale. Benevner gjenstander og aktiviteter.

November		Formidle den kulturarven som ligger i eventyrene og sangene, Skape hyggelige minner knyttet til det å bli fortalt for. Utvikle fantasi og skaperevne.	Lese, fortelle og dramatisere ved hjelp av flanellograf og bordteater. La barna selv få prøve seg på å spille roller.
	Omsorg og vennskap	Barna lærer seg nestekjærighet overfor hverandre. At alle er like mye verd.	Snakke om hverdagshendelser/ praksisfortellinger.
Desember	Jul og juleforberedelser	Skape en rolig adventstid, oppleve glede ved å lage og gi bort gaver, utvikle fellesskapsfølelsen, bli kjent med Lucia og juletradisjonen,	Tenne adventlys, henge opp kalender. Bake peppekaker, lage enkle gaver og julepynt, nisseverksted, julesanger og fortellinger. Øve på luciasangen, bake lucekatter. Nissefest med grøt og nissefest.
	Advent		
	Lucia	Ha en hyggelig nissefest før jul	
	Nissefest		

Vi vil at barna i Knærten skal oppleve en læring for LIVET!

LEK er en viktig del av barnas liv. I leken stimuleres sosiale ferdigheter og læring. Barna bearbeider opplevelser og prøver ut risikofritt siden leken er på`lat` og ikke får noen konsekvens. Barnehagen er ved siden av hjemmene, et av de få stedene barnekulturen, barnesanger, rim og regler, sangleker, eventyr og tradisjoner blir tatt vare på. Fantasi, og glede over å oppleve og skape, ligger latent i oss alle. Barnehagen har et ansvar for å legge til rette for god og utviklende lek. Både inne og ute. Vi må sammen hjelpe hverandre til å ta barnas perspektiv, og ta vare på barns rett til å være barn.

"barnekonvensjonen art. 28,29 og 31: "rett til lek og læring"

INNLEVELSE, eller empati, er noe vi arbeider mye med. Vi snakker om hvordan de andre har det når noe er leit eller vondt, eller vi gleder oss på hverandres vegne, og unner hverandre å ha det godt. Vi skal også lære å ta hensyn til hverandres behov. Innlevelse innebærer også å møte barn på de følelser de viser. Vise respekt for at barn har sine egne opplevelser. Hva er det egentlig barna sier, innlevelse innebærer en god "hørestyrke" hos voksne. Vi trenger "hørestyrken" som redskap for å veilde barna i å lytte til hverandre og se hverandres behov.

VENNSKAP oppstår der hvor mennesker møtes. Barnehagen er et av de stedene barn møter andre barn i trygge og stimulerende omgivelser. De kontaktene, de vennskapene som knyttes mellom små barn, er sterke og betydningsfulle. Barnehagen har en unik mulighet til å la barn få ro til å møtes over tid, og utvikle gode relasjoner. Barna har noe å gi hverandre som ingen voksne kan erstatte i forhold til interesser og gleder. Vi har som mål at alle skal oppleve vennskap og gode relasjoner i barnehagen.

EGEN MESTRING innebærer at barna blir gitt mulighet til å klare seg selv. Barn viser glede ved å få lov til for eksempel. Å kle av å på seg selv, eller forsyne seg selv, bære av koppene. "Jeg kan selv" selvfølgelig tilpasset alder og modning. Å få til noe selv gir barna en god selvfølelse. Vi skal sammen med foreldre, legge til rette for at barna etter hvert blir selvstendige. Ved å stimulere til dette må vi møte barna med tillit og oppmuntring.

Barnekonvensjonen art 12: "rett til å delta og si hva jeg mener"

TILTAKSLYST kommer med følelsen av å få til noe selv. Gleden ved å lykkes inspirerer til å ta nye utfordringer, utforske og lære mer. Barna skal ha større medbestemmelse og mulighet til å påvirke egen hverdag. Det er stor betydning å møte barnas initiativ på en positiv måte. Barns rett til medvirkning er nedfelt i barnehageloven, og det innebærer blant annet at barna skal ha reell innflytelse på egen barnehagehverdag, de yngste som ikke har det verbale, er det spesielt viktig å være oppmerksom på kroppsspråk og uttrykk.

Mål:

- Knærten skal være et godt sted å være for små og store. Et sted preget av humor og glede, omsorg, trygghet og gode erfaringer
- Barna skal ha optimale utviklingsmuligheter tilrettelagt ut fra alder og modning
- Foreldre skal kjenne seg trygge når de går fra barnehagen.

HVA MÅ VI LEGGE VEKT PÅ FOR Å NÅ MÅLENE?

Hvordan vi når målene avhenger av barnehagens rammer, antall barn, alder og antall voksne. Våre ressurser, egenskaper og holdninger er også viktig. Det gjelder for både foreldre, barna og personalet. Hvor mange voksne vi er i barnehagen har betydning for hva vi gjør. Vi må prioritere, la ting vente eller bli utelatt. Enkelte barn kan i kortere eller lengre perioder ha behov for tettere oppfølging og støtte. Da må vi prioritere dette.

"Barn skal ikke fylles, de skal følges" (Kari Pape)

Se, hør og gjør - Le, lek og lær

Vennskap og lek og sosialt samspill

Leken har en viktig plass i barnas liv i barnehagen og personalet må legge til rette for variert lek. Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel. Når barna leker får de gode muligheter til å praktisere sosiale ferdigheter. Det fremmer sosial kompetanse; evne til å forstå andres rolle og perspektiv, andres tanker og følelser.

Vi må finne frem til aktuelle og gode løsninger på de utfordringer som oppstår i en situasjon hvor to eller flere er involvert. Ulike løsninger kan ha forskjellig konsekvenser. Dette må også vurderes. En løsning kan være hensiktsmessig her og nå, en annen mer "lønnsom" på lang sikt. Barn bør oppleve "å vinne og tape", for eksempel spill. Det oppstår ofte situasjoner hvor barn ikke er blir enig. De voksne må følge med å hjelpe barna til å finne gode løsninger hvis de ikke klarer det selv. Vi må hjelpe barna til å utvikle evnen til å leve seg inn i andres liv og til å styre aggresjon. Barna må selvfølgelig få lov til å være sinte. De må få hjelp til å være sinte uten å skade seg selv, andre barn, voksne eller ting.

Vi må jobbe aktivt med gode holdninger og omgangstone. Dette gjelder både i barnehagen og hjemme. De voksne må se etter og kommentere godt samspill og reagere på uakseptabel oppførsel.

Det sosiale samspillet i barnehagen stiller barnet overfor store utfordringer. De barna som mangler de nødvendige forkunnskapene om hvordan de oppfører seg sammen med andre barn blir ofte satt utenfor i leken. Barn som mestrer dette har derimot stor fordel og blir ofte populære i barnegruppen. Å forholde seg til andre er noe av det viktigste barn lærer i barnehagen. Barns tiltakslust, omsorg og vennskap er tema som brukes gjennomgående i våre hverdagsaktiviteter for å lære barna empati og prososiale handlinger.

Å forebygge mobbing er viktig. Barn som plager andre barn er ofte usikre barn. Kanskje de er usikre på hvordan de skal oppføre seg, usikker på om de mestrer situasjonen. For å skjule dette kan de plage andre. Vi må hjelpe barnet til å hevde seg på en positiv måte. Da kan barnet bli tryggere sammen med andre. Vi kan legge forholdene til rette for at barnet får uttrykke egne ønsker og behov, til å si fra om ting de ikke liker, til å be om hjelp, ta initiativ, kunne dele glede, humor og sorg. Det kan være en god opplevelse å få vise andre barn hva man mestrer og er god til eller å sette ord på det som er leit. Vi bruker samlingsstunden til å ta små hendelser fra dagen for å synliggjøre barnas positive handlinger overfor hele gruppen.

Aktive voksne

Når vi observerer barnas lek, er det lettere å hjelpe barna å forstå hva som har skjedd. Når vi snakker om hva som har skjedd, kan vi prøve å få barnet til å se på hvordan den andre ser ut. Ser barnet sint ut, lei seg, ser det vondt ut, kommer det tårer, hva tenker du på osv. På denne måten legger vi vekt på følelser og tanker isteden for å finne "syndere og tapere". Så må vi prøve å finne en løsning for å rette opp i det som skjedde. Å rydde opp tårnet som har blitt dyttet ned og bygge det opp igjen sammen kan være en god løsning. Personalet i barnehagen vil legge vekt på åpenhet overfor foreldre når det gjelder hvordan barnet mestrer det sosiale samspillet. Det kan være vanskelig for begge parter

å samtale om "negativ oppførsel". Men for å hjelpe barnet å mestre det å være sammen med andre, er denne åpenheten nødvendig. Personalet må kunne ta opp forhold som er viktig for barnet selv om det kan være vanskelig for foresatte.

Å ha god tid til alle aktiviteter:

Barnehagen tilbyr mange aktiviteter. Noen kommer hver dag og kalles hverdags aktiviteter. Det er viktig for barnet å mestre disse ut fra egne forutsetninger. Det er å kle av å på seg, gå på potte/do, vaske hender, spise maten sin, finne frem leker og spill og å rydde opp etter seg. Vi prøver å holde orden i hyller/lekekasser så det skal være enklere for barna å finne det de vil leke med. Å sette av nok tid til de ulike aktivitetene er viktig for at barnet skal kunne mestre de ulike oppgavene.

Eks: 2- 3 åringene som bruker bleie, kan være med å feste selv, de som går på potte/do får klistermerke. Få prøve å kle på seg. Det må være tid til dette, og da kan det hende det går utover andre aktiviteter for eksempel leketiden ute. Når vi spiser, tar barna av tallerkener og kopper selv. Vi oppmuntrer den enkelte til å prøve selv og gir mye ros😊

HOVEDMÅL OG METODE:

Barnehagen skal tilrettelegge for stimulering, utfoldelse og læring i forhold til barnas alder og utviklingsnivå. Dagen skal være preget av trygge og forutsigbare rammer, der gode opplevelser gjennom lek og aktivitet er helt sentralt. **Vi legger stor vekt på språk, tekst og kommunikasjon, med de andre fagområdene er like viktige og følger oss parallellt** Vi vil ha samtaler om opplevelser, tanker og følelser, samt lytte, oppsere og gi respons til gjensidig samhandling. Dette er nødvendig for å utvikle et rikt språk. Vi vil oppfordre barnet til å bruke språket til å løse konflikter å skape relasjoner i lek og samvær.

De andre fagområdene vil bli flettet inn i dette fagområdet i mindre eller større grad, dette synliggjøres i månedsplanene mtp tema, mål og metode. Hvor også barnehagens innhold står. De ulike fagfeltene vil alltid gli over i hverandre. Eks, når vi er på skogstur i vårt nærmiljø, eller så enkelt som ute i barnehagen hvor det er det begrepsinnlæring på høyt nivå, men også nærmiljø, antall, rom og form, fysisk aktivitet og helse som er tre andre fagfelt. Man klatrer høyt i klatrestativet, treet var veldig stort, steinen var glatt og våt o.l , her lærer barna via forklaring, konkretisering og samtale nye ord og begreper.. Ulike fagfelt ved at man tar med bøker ut på turen og prate om det som er rundt oss og våre handlinger, fantasi og kreativitet blant store og små, og roen og tiden til det 😊

Barnelitteratur blir i fokus, bruk av bibiloteket når vi treng bøker til spesielle tema. Barnelitteratur har som formål å stimulere barns språk. Her er de voksne oppgave å snakke om boka før det fortelles, lettere for barna å få med seg historien. Barna bruker bøker alene og sammen med oss voksne. Vi tilbyr bevisst bøker med variasjon og mangfold.

Gjentagelse er gøy for barna, vi bruker ulike tonefall, rytme, overdrivelse og ha tydelig uttale. Å bla frem og tilbake i boken og snakke om bildene er viktig for barna. Tullevers og rim, min båt er lastet med... Magnettall og bokstaver, vi lar barna møte de ulike symbolene. "skattekiste" med vesker, klær smykker innbyr til rollelek og mange fine samtaler. Den beste måten å stimulere barns språkutvikling er å ta dem på alvor som samtalepartnere. Barnet lærer ord gjennom direkte erfaringer eller gjennom forklaring og beskrivelse. De første årene er språklig kommunikasjon avhengig av situasjonen, og samtaler handler ofte om noe konkret i umiddelbar nærhet, gradvis lærer barnet seg å snakke om ting som ikke er "her og nå" om ting som skal skje eller har skjedd. Vi må møte barna på det nonverbale I 2-3 års alderen bruker barna forenkla språklige uttrykk som for eksempel (gis for gris, stølver for støvler o.l.) Dette er et stadium i den normale språkutviklingen, og er ikke feil, det er veldig sjarmerende☺

Vi voksne bruker fagbøker og andre spennende bøker rettet mot barns språkutvikling i vårt arbeid for å kunne stimulere på best mulig måte. For å kunne ha en målrettet språklig stimulering er respekt for barna noe som gir forutsetning for barnas utvikling av språket. Vi må snakke tydelig og iblant litt langsommere enn vanlig, være tydelige (nå kan du ta av deg støvlene og sette de på hylla istedenfor nå kan du ta av de der og putte de borte der) ha øyekontakt med barnet, forsikre seg om at barnet oppfatter det som blir sagt. Lytte mer til det barnet sier, enn hvordan de sier det. Lytte aktivt, la barnet snakke ferdig og ikke fylle inn det vi tror barnet sier. Snakke med og ikke til barnet. Vi filosoferer, fabulerer sammen med barna og sørger for gode lekemuligheter. Når vi snakker om språk er det talespråket: med det mener vi pludring, rytme, tonefall, benevnelser, fortelling, samtale, dramatisering, problem og konfliktløsning og lignende. Kroppsspråket innbefatter ansiktsuttrykk, blikk, gester, kroppsholdning, latter, gråt osv. Språket er et redskap for tankemessig utvikling, begrepsdannelse, følelser, for bearbeidelse og kommunikasjon. Fellesopplevelser, vise empati og forståelse. Språket er en viktig del av identiteten, og intimt forbundet med personlighetsutviklingen generelt. Språkutvikling kan deles opp i utvikling av lyder, utvikling av meningsbygging, utvikling av språklig forståelse, utvikling av ordforråd og begreper, og utvikling av evnen til å bruke språket. Når barnet peker på melken, skal vi voksne svare, ja så du vil ha melken. På den måten setter vi ord på barnets budskap, barna får

hjelp til å utvikle et språk. Vi må møte barnet med ord for handling, å knytte ord og meninger til gjenstander og hendelser. " Nå skal vi skifte bleie. Først tar vi av strømpebuksen. Se her er en fot."

Fagområdene er i stor grad de samme som barna senere vil møte i skolen.

Arbeidet med fagområdene må tilpasses barnas alder, interesser, barnegruppens sammensetning og forutsetninger. Fagene opptrer sjelden alene men vil være representert i forbindelse med temaer, hverdagsaktiviteter, i samspill, lek og turer

BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER

Arbeidsmåter er måten vi presenterer innholdet på. Det handler om holdninger og valg av verdier. Det handler om å vise omsorg, gjøre plass til gode opplevelser, glede og humor. Det handler om språkbruk, ansiktsuttrykk, innlevelse og oppmerksomhet.

Evnen til å være i situasjonen

Det handler om å se den enkelte. Selv om det skjer mye samtidig må vi prøve å ha vår oppmerksomhet rettet mot det barnet som allerede har tatt kontakt. Å være rolig og oppmerksom er viktig for å mestre dette.

Tid eller god tid

Det er viktig og ofte en betingelse for å få til et godt samspill. Barna trenger god tid til å leke. Før vi rydder vurderer vi alltid om vi kan avbryte barnas lek, og barna får alltid beskjed om at "det snart er ryddetid". Vi må ha tid til å være tilstede, til å lytte og til å samtale. Når et barn opplever at en voksen har tid til "meg", blir det ofte roligere, de blir tryggere og kommer lettere med sine tanker og opplevelser.

Omsorg og oppdragelse

Barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg i alle situasjoner i hverdagslivet, når barnet leker og lærer, i stell, måltider og påkledning.

Måten vi snakker på og hvordan vi ser ut i ansiktet kan ha betydning for om barnet trives i barnehagen. Barnet ser om vi viser interesse for det de sier og gjør. Det er viktig at barna vet hvor de har de voksne, at vi er til å stole på og gir barna den hjelpen de til enhver tid har behov for.

Barnet må oppleve at vi snakker til det og ikke om det. Når vi setter oss på huk, er det lettere å ha øyekontakt. Å bruke barnets navn når vi snakker til det kan det være med å understreke at nå er det "meg" du snakker til. Vi må sette av nok tid til det som skal skje, og rydde plass til det som opptar barnet akkurat nå. De voksne skal være gode modeller. De lærer barna hvordan de oppfører seg sammen med andre. Å gi barna mulighet til å gi og ta imot omsorg er grunnlaget

for utvikling av sosial kompetanse. Personalet skal hjelpe barn å oppfatte rammer som er akseptable i samvær med andre.

Glede og humor

Når barnet forteller en vits eller noe som er vittig for barnet, må vi høre etter og le sammen med barnet. Vi kan le av oss selv, men **aldri** av barnet. Når barna har det morsomt sammen, kan vi gjerne bemerke det og si at det er fint. Vi kan velge bøker og sanger som har et morsomt og tulle innhold. De fleste barn liker å danse og bevege seg til musikk- så danse/bevegelses leker er populært.

Gode opplevelser

Alle barn bør oppleve det hver dag, sammen med andre, med noen få eller bare sammen med en voksen eller et barn. Å lese sammen kan være fint, å lage mat på kjøkkenet sammen med en voksen er også koselig. Å sitte sammen med flere barn å leke med plastelina, pusle eller male kan være en god opplevelse. Å få sitte på et fang å bare være stille kan være godt. Når vi har samling har vi noen kjente sanger som er med oss, det kan være en trygg og god opplevelse.

Vi skal reflektere mer over egen praksis og oftere stille oss spørsmålet:

- * Hvorfor gjør vi det vi gjør?
- * Hvem gjør vi det for- hva er barnet interessert i?
- * Hvordan opplever barnet det, hva uttrykker det underveis?
- * Hvordan tenkte jeg når jeg gjorde dette?
- * Hvordan forholdt barna seg til hverandre?
- * Hvordan inspirerte barn hverandre med ideer?

For å få til dette bruker vi våre "tankekart" med ideer til aktiviteter innenfor de ulike områdene.

Ativitetene skal være med på å stimulere barnets utvikling på ulike områder. De ansatte skal hele tiden være oppmerksomme på egen atferd, og tenke at vår væremåte er den omsorgen og opplevelsen barna får av oss voksne i barnehagen.

HOVEDMÅL:

Gjennom arbeidet med Språk tekst og kommunikasjon skal barnehagen bidra til at barna får en positiv opplevelse av egen kreativitet og fantasi bruk med ulikt material og dens muligheter for utfoldelse. De skal få oppleve kunst (eks tur til barnekunst museet) og kunne selv uttrykke seg estetisk. Å være sammen om kulturelle opplevelser og om å gjøre eller skape noe felles bidrar til samhørighet. At barna utvikler en positiv selvfølelse og en god selvtillit er viktig . Vi voksne skal alltid være der som støtte for barna " det vi kan gjøre i en

samarbeidssituasjon i dag, kan barnet utføre selvstendig i morgen" Dette er det viktig at personalet er bevisst på. Mestring, samt evne og vilje til å lære er helt avgjørende for barnets selvbilde/selvtillit (respekt), barns tiltaks lyst omsorg og vennskap er et tema som brukes gjennomgående i våre hverdagsaktiviteter for å lære barna empati og prososiale handlinger.

Vi vil også prøve å kunne dele gruppa, de eldste og yngste i vårt arbeid. Eks: når vi har tema eventyr .Til de minste barna må arbeidsmåten være preget av direkte konkret handling og det å gripe det øyeblikket byr på. De eldre barna går fra det konkrete til det mer abstrakte både i tenking og handling. Eks. en pinne er helt selvfølgelig en bil osv. Gruppedeling vil vi bruke så ofte vi kan.

Fast dagsrytme og faste rammer rundt rutiner og hverdagssituasjoner er med å gi barna en opplevelse av forutsigbarhet gjennom dagen. Gjennom daglige rutiner, lek og aktiviteter arbeider vi med å nå våre mål.

Vårt hovedmål er at barnehagen skal være et godt sted å komme til for barna. Et sted med lek og gode opplevelser og andre barn å være sammen med. Foreldre skal føle seg trygge for barna sine og vite at de får ivarettatt sine behov for omsorg og stimuli, og at de får føle nærhet og beskyttelse og blir verdsatt ut fra sine forutsetninger.

Vi vil være voksne som:

- Bruker mye humor og glede i hverdagen
- Tar vare på barnas initiativ
- Snakker med barna, ikke til eller om. Lar barna komme til orde og snakke ferdig
- Tar seg tid til å lytte å la barna uttrykke følelser
- Setter ord på følelser og opplevelse
- Møter barna med varme, anerkjennelse, oppmuntring og vennlighet. Vi fremhever barnets gode egenskaper
- Deltar aktivt i leken, på barnas premisser. Og veileder i leken, gir barna tid til å leke
- Reflekterer over egen væremåte
- Skape trygge barn
- Vi lar barna prøve og feile i trygge omgivelser
- Vi hjelper barna å tåle motstand og utfordringer
- Setter ord på det de gjør og benevner gjenstander
- Ser enkelt barnets behov og tilrettelegger aktiviteter som passer barnet
- Bruker mimikk, tale og kroppsspråk i kommunikasjon med barna

- Tenker over egen adferd og gå foran som et godt eksempel

Foresatte kan forvente av oss:

- At barnehagen skal være et godt og trygt sted å være
- At vi vil skape en dialog bygget på gjensidig tillit og åpenhet
- At vi informerer dere om hvordan barnet har det i barnehagen
- At vi informerer om barnehagens planer
- At vi holder oss faglig oppdatert
- At vi skal hjelpe foreldre/foresatte som måtte ha behov for det, å finne de rette hjelpe instansene
- At vi gir alle foreldre/foresatte tilbud om samtaler
- At vi møter til avtaler og gir beskjed dersom vi blir forsinket eller ikke kan komme.

Vi vil ha foreldre som:

- Sier ifra hvis det er noe de er uenig i
- Sier ifra hvis de har spesielle ønsker i forhold til sitt barn, og gir oss nødvendig informasjon om barnet.
- Viser interesse for det vi gjør, og stiller spørsmål hvis det er noe de lurer på
- Er åpne og samarbeider med oss til det beste for barnet
- Gir oss ris og ros. Hva er dere fornøyd med, hva er dere misfornøyd med, kan vi gjøre noe på en annen måte ☺
- Leser og forholder seg til informasjon, og setter seg inn i barnehagens planer
- Samarbeider med personalet til det beste for barnet
- Sørger for at barnet har nødvendig klær og utstyr til barnehagens hverdag, ute og inne året rundt- godt merket
- Viser annerkjennelse for de som jobber i barnehagen
- Gir beskjed når andre skal hente
- Gir beskjed om barnet ikke kan komme i barnehagen
- som kommer på møter og samtaler og dugnader som er satt opp ☐ Snakker godt om barnas venner i barnehagen

Vi vil ha barn som:

- Er åpne, nysegjerrige og inkluderende for hverandre
- Som utvikler selvstendighet, kreativitet og fleksibilitet
- Er trygge, tar initiativ og tør å være seg selv
- Kunne ta og opprette kontakt med andre. Gir respons på det andre barn sier og gjør. Kunne ta andres rolle og se en sak fra flere synsvinkler.

- Er positive til å prøve noe nytt og ta utfordringer
- Utvikle positivt selvbilde og positiv holdning til egen læreevne. Sier positive ting om seg selv, er fornøyde med det de har gjort og den de er
- Deler med hverandre
- Lære seg og selv bidra til å utforme positive normer for samhandling/Samarbeider, tar hensyn og viser omsorg for andre
- Synes det er greit å være forskjellige og bli behandlet ulikt
- Utvikle et godt muntlig språk
- Utvikleselvstendighet, kreativitet og fleksibilitet.

(Forenklet versjon av disse ligger også i årsplan)

0-1 åringen

Stor utvikling fra fullstendig avhengighet til begynnende frigjøring og selvstendighet. Stadig mer aktivitet, viser i økende grad interesse for andre barn. Undersøker verden med sanser og bevegelser, bruker i stor grad munnen til å gjøre seg kjent med saker og ting.

1-2 åringen

Stadig mer selvstendig, vil gjerne klare alt selv. Utvikling av egen vilje kommer ofte i konflikt med voksnes forventninger og krav. Klarere tolkning av sanseinntrykk, intens orientering i rommet. Gleder av språklig aktivitet og lytting. Lærer å stå og gå, deretter løpe og gå i trapper. Vitebegjærlig, spør mye- tar etter andre, og spesielt voksne. Interesse for andre barn, leker mest ved siden av, men også samlek i kortere perioder- og helst med en voksen veileder. Forstår mer enn det kan uttrykke, noe som kan føre til frustrasjoner.

2-3 åringen

Ivrig, voldsom, nysgjerrig og livlig. Begynnende kontroll over mage/ tarm. Større konsentrasjonsevne, liker å etterligne voksne virksomheter, språket blir mer effektivt som kommunikasjonsmiddel, nærmer seg første spørrealder, selvopptatt- samtidig som andre mennesker får større betydning, leker med andre barn, Ofte konflikter- egosentriske og opplever verden som deres og til for dem, utfører enkle beskjeder fra voksne og kan være liten hjelper, har ofte en "jeg vil selv"- periode i midten av dette året.

Ut fra disse punktene har vi valgt ut en del pedagogiske målsettinger.

PEDAGOGISKE MÅLSETTINGER:

Et viktig mål for oss i barnehagen er at både barn og voksne skal trives i barnehagen. Vi ønsker trygge, glade og aktive barn. Dette vil vi oppnå ved hjelp av omsorg, nærhet, samarbeid og ved å legge til rette for gode samværs, leike- og aktivitetsmuligheter.

Det er viktig at barna møter respekt anerkjennelse for sin egenart, føle seg verdsatt ut fra egne forutsetninger. Vi vil gi barna stimulering og omsorg både enkelt vis og i gruppe.

Vi ønsker å stimulere, hjelpe og støtte barna på forskjellige områder av deres utvikling. I vårt daglige arbeid inneværende barnehageår vil vi vektlegge følgende områder i barns utvikling. Parallelt med temaer knytt til ulike mnd og hverdagsaktiviteter. Disse 5 punkten blir sett opp mot våre syv fagfelt og ulike tema arbeid vi jobber med. De er alltid med oss i større eller mindre grad.

1.SELVSTENDINGHETSTRENING/POSITIVT SELVFØLELSE/MEDBESTEMMELSE:

Et viktig grunnlag for å bli trygg i forhold til seg selv og andre, er at en er selvstendig og har et positivt bilde av seg selv. Vi vil alltid være der som en støtte for barna. "det barnet kan gjøre i en samarbeidssituasjon i dag, kan det utføre selvstendig i morgen ". Dette er viktig for oss voksne å være bevisst på. Mestring, samt evne og vilje til å lære er helt avgjørende for barnets eget selvfølelse / selvtillit. Hovedmålet er at barna utvikler en positiv selvfølelse. Vi skiller mellom Selvfølelse og selvtillit. Selvtillit dreiere seg mer om å mestre ulike ferdigheter, vi går mye på tur, de fleste greier det, alderen tatt i betraktning. Mange klarer å gå langt, og akkurat på dette området har de mye selvtillit, de føler mestring og glede. Det er ikke dermed sagt at de har en god selvfølelse for det.

For at barna skal utvikle en god selvfølelse vet vi det er nødvendig at:

Barna blir sett:

Hilse på hverandre om morgenen, barnehage dagen begynner ikke ordentlig før vi har hilst og møtt hverandre med blikket. Den voksne som kommer inn på avdelingen etter at barna har kommet, går rundt og hilser. I løpet av dagen møtes vi mange ganger, og hver gang er det viktig å se det spesielle barnet vi har foran oss, med hver sin personlighet og hvert sitt behov

Barna blir hørt:

Bruke tid på å prate sammen, mesteparten av vår tid går med på å kommunisere med barna på ulike måter. All kommunikasjon er ikke nødvendigvis god, og her er det viktig å være bevisst vi er som voksne og overfor barna.

Vi gir kommunikasjon gode vilkår når vi unngår å bli avbrutt av både voksne og andre barn. For noen barn kan det være vanskelig å se at vi er opptatt når vi snakker med andre, de ønsker vi skal høre på dem med en gang de henvender seg til oss. Enkelte må lære seg å vente på at det blir deres tur til å bli hørt.

Barna blir annerkjent:

Når vi annerkjenner et barn bør vi annerkjenne barnets følelser og opplevelser som virkelige og viktige. Annerkjennelse sitter i hjertet, og vi prioriterer nære, positive samspill med barna. Vi annerkjenner barna for dem de er, og ikke hva de kan. Barna føler seg ikke mer verdifull enn det de annerkjennes. Annerkjennelse er ikke det samme som den ensidige rosen: " så flink du er " !!

Barna er trygge:

Når barna opplever voksne som er følelsesmessig engasjert, som gir mye fysisk kontakt og som viser glede over samværet med barnegruppa, er dette med å skape trygge barn. Når vi starter opp på høsten med ny barnegruppe er dette spesielt viktig å være klar over. De nye barna skal bli kjent med oss og vi med dem, og vi trenger tid. Det som er like viktig å tanke på er at de barna som har gått hos oss både ett og to år trenger tid. Det skjer alltid noe med barnegruppedynamikken når de eldste barna i en barnegruppe forsvinner. De som er igjen mister mange gode venner, og alle skal finne sin nye plass i gruppen, både 1åringene, 2 åringene og 3 åringene.

Vi skal skape et rom for den nye gruppa hvor tillit rår, og her har vi som voksne det fulle og hele ansvar.

I barnehageloven står det at barn skal ha medbestemmelsesrett. Dette vil ivareta på best mulig måte ved at barna skal høres når de kommer med forslag til hvordan hverdagen i barnehagen kan legges opp. Selv om vi noen ganger kan ha lagt opp et pedagogisk opplegg, skal vi være lydhøre for barnas egne ønsker for hva de ønsker å holde på med. Vi har gjort erfaringer med dette og ungene synes det er spennende og de føler seg viktige når de får være med å bestemme, for eksempel å sitte på gulvet på kjøkkenet å spise isteden for ved bordet! Å lære barna å ta avgjørelser, og se konsekvensene av det de gjør er en del av utviklingen av barns basiskompetanse. For eksempel det å ta med barna på planlegging av hva vi skal ha til varmmat, hvor vi skal gå på tur. Å ha små "møter", dette er en morsom og lærerik måte å planlegge på. Og en får både mer engasjerte barn og personale.

Barn må få god tid og muligheter til å prøve ulike oppgaver og få erfaringer fra ulike situasjoner, som for eksempel av- og påkledning, klatre på steiner når vi er på tur i marka o.l. Prøving, feiling, prøving igjen og ikke minst mestring er viktig for barns læring og utvikling.

2.SPRÅK OG BEGREPSDANNING

Begreper og språk er vårt viktigste kommunikasjonsmiddel. Dette er et redskap for vår tenkning, barn må lære å bruke dette for å lettere kunne gi uttrykk for tanker, følelser og behov. Språket er forbundet med intellektuelle, sosiale og følelsesmessige utvikling.

Barnehagealderen er en viktig periode for utvikling av talespråket. Det er derfor viktig at barn får variert og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel.

Rammeplanen påpeker at det å stimulere barns bruk av talespråk ikke er en blant mange andre viktige områdene i barnehagen, men av de aller viktigste.

Barns språk- og begrepsutvikling er tett knyttet til omsorgs- og hverdagsaktiviteter og lek sammen med andre barn. På- og avkledning gir f.eks. utmerket anledning til å lære navn på alle typer av klær og betegnelser for hvordan de brukes. Puslespill med tall og bokstaver. Magnet bokstaver, samligsstund posene med ulikt innhold for begrepsinnlæring, lesestunder, sangkort osv.

De ansatte støtter seg også til fagbøker relatert til språk, tekst og kommunikasjon i sitt arbeid med Språk, disse diskuteres på personalmøter. I tillegg kursinger knytt til temaet.

3. SOSIAL UTVIKLING:

Sosial og personlig utvikling er en tosidig prosess som begynner ved fødselen og forsetter livet ut. I det sosiale samspillet i dagliglivet utvikler barn en selvoppfatning og en sosial identitet. Samtidig som de utvikler evne til å knytte forbindelser med andre og oppleve egen identitet atskilt fra andre. Man kan si at barn blir mer sosiale samtidig som de blir mer individuelle og unike. Både sosialiseringen og individualiseringen skjer først og fremst i det sosiale samspillet i barns nære omgivelser. (hjem, barnehage, senere skole)

Gjennom sosialiseringsprosessen tilegner barn seg samfunnets kultur - og verdimønster. Rammeplanen påpeker at positive sosiale handlinger og holdninger

ikke utvikles av seg selv bare barn er i barnehagen, men at det er nødvendig med bevisst holdnings- og oppdragelsesarbeid.

Både små og store skal fungere i et sosialt samspill med de andre i gruppa. Personalet i barnehagen bør hjelpe barn til å omgås med hverandre på en positiv måte, for eksempel å løse konflikter verbalt. Barn bør lære å respektere og tolerere hverandre, og vise vanlig høflighet og skikk og bruk overfor hverandre.

4. LEK

Lekens kjennetegn er at den er en frivillig aktivitet som barna selv velger å delta i, leken er " på liksom " , den ligger utenom det vi kaller "den virkelige" verden. Den er også lystbetont, ikke målrettet og uavhengig av ytre belønning. Leken er en skapende prosess, de blir skapt i øyeblikket og iverksatt med det samme og kommer fra barnet selv. Leken er indremotivert, og barn ser på leken som en belønning i seg selv. Barnet kan "glemme" seg selv, gå ut av virkelighetens verden og inn i lekeverden. Fantasien får fritt spillerom, virkeligheten har ikke makten over situasjonen.

Lekens betydning

Først og fremst gir leken glede. Den kan også fungere som problemløser, ved at barna bruker leken til å bearbeide det som er vanskelig i omgivelsene eller i seg selv.

Gjennom leken fremmer barnets utvikling seg på alle områder : Intellektuelt, fysisk, sosiale og emosjonelle. Samtidig som leken utvikler og styrker barnet sin identitet og selvfølelse, setter den barnets virkelighetsoppfatning, verdier og normer på prøve. På denne måten er leken verdi og tradisjonsformidler. Den er en del av barnekulturen som gjenspeiler forhold i barns oppvekstmiljø og i samfunnet generelt. Barn henter inspirasjon til lek fra figurer og hendelser de har møtt. Andre leker har sine røtter flere tusen år tilbake, som blir overført fra en generasjon til den neste, gjerne noe forandret (kulturarv) Eksempel på dette kan være sangleker, rolleleker og gjemme/ fange leker.

Barnehagens oppgave for å ivareta og utvikle leken. Å støtte opp om barns lekemuligheter er en av barnehagens viktigste oppgaver. Vi vil legge til rette for lek store deler av dagen både inne og ute i vår dagsrytme (Se oversikt)

Leken skal ha gode vilkår og det stiller krav til praktisk tilrettelegging. Den er avhengig av en lek oppmuntrende atmosfære: de voksnes respekt for leken og den friheten som ligger i den, tilstrekkelig av plass og tid, variert utstyr og leketøy.

Leken må observeres, planlegges og vurderes kontinuerlig. Man kan stille seg spørsmål som : Er det nok tid til lek ? er leke materiellet- og utstyret plassert i riktig høyde ? blir leken for mye avbrutt ? oppmunter vi til lek og er vi fleksible nok ? o.s.v.

MÅL: *Personalet legger til rette for et godt leke og erfaringsmiljø, der barna får bruke sitt potensiale*

De voksnes oppgave blir også å gi opplevelser, forestillinger, nye erfaringer for å videreutvikle leken. Dette kan gjøres for eksempel ved å dramatisere eventyr, besøke brannstasjon og lignende som kan gi nye impulser til leken.

Den voksne må være bevisst t barn lærer og erfarer hele tiden. I formelle og uformelle situasjoner.

Personalt kan være både aktive og passive i barnas lek. Det er viktig at de voksne er med på barnas premisser, inspirerer og kommer med nye forslag når leken går i stå eller blir ensidig, hjelpe til å løse konflikter, og støtte og hjelpe de barna som trenger det.

Vi må ta ansvar for at alle barna får mulighet til

- Deltagelse i lek
- Deltagelse i lek, ha respekt for barnas lek og den frihet som ligger der.
- Se at leken er en del av barnekulturen
- Gi tilstrekkelig plass og tid til at den gode leken kan utvikle seg

Å leke er et mål i seg selv. Derfor må leken som middel for å nå bestemte mål være underordnet lekens egenverdi. Barna leker fordi det er morsomt å leke. NB- Lek er læring!!!

*Lekegrupper: også kalt aktivitetsgrupper, bruker vi for å ivareta enkeltbarnet bedre. Gruppene kan være sammensatt og oppstå på ulike måter, spontant eller målrettet ut fra situasjonen eller målet. Lekegruppene er med på å styrke barns lekekompetanse og andre sosiale ferdigheter. Dette bringer de med seg videre i en større gruppe.

Denne formen for lekegruppe vil vi bruke uavhengig av hvilket tema/ satsningsområde vi jobber med.

5. GLEDE OG HUMOR:

Rammeplanen har glede og humor som et eget punkt i kapitlet om det sosiale samspillet, lek og hverdagsaktiviteter. Glede og humor har en viktig plass i barns liv. Det gir livsglede og overskudd. I barnehagen finner vi mange eksempel på forskjellige former på glede, for eksempel barna viser glede i dans, sang, forming, ordspill, gjensynsglede, gruppeglede, lekeglede og lignende .De kan også

le og glede seg over at en voksen gjør en tabbe. Humor kan også bli brukt som et middel til å nærme seg tabulagte områder, hendelser eller opplevelser barn synes er vanskelige.

Humor er lek med ord og tanker; den fremmer skaperevne og lysten til å leke. Humor i barnehagen synes i følge rammeplanen å komme mest til uttrykk i leken og andre barnestyrte aktiviteter. Det er derfor en utfordring for oss voksne å gi god plass for barns humor og livsglede.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE:

I følge rammeplanen skal årsplanen være et grunnlagsdokument for personalet, samtidig som den er et utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å påvirke innholdet i barnehagen. For å få til et godt samarbeid mellom hjem og barnehage er det viktig at vi snakker med hverandre om ting og situasjoner som er viktig og av betydning for barnets beste. Når barna er i barnehagen er det barnehagen regler som gjelder.

Vi i barnehagen håper at foreldrene vil oppleve barnehagen som en støtte i hverdagen. At dere vil føle dere trygge den tiden barna deres er her.

Gjennom samarbeid hjem/barnehagen håper vi å finne fram til et felles syn i oppdragelsen av barnet.

Utveksling av synspunkter til beste for barnet kan skje ved;

□ Den daglige kontakten □ Foreldre samtaler

- Foreldre møter- planer og opplegg og andre tema som er aktuelle blir også tatt opp.